

SVIZOVE STRANI

[novice]

5. OKTOBER 2009 * LJUBLJANA

Srečanje predstavnikov Sviza in šolskega ministristva

V začetku oktobra letos so se predstavniki sindikata drugič uradno sestali z ministrom za šolstvo in šport dr. Igorjem Lukšičem. Vsebinsko in rezultate srečanja podrobneje predstavljamo v rubriki Aktivnosti.

22. OKTOBER 2009 * LJUBLJANA

Protestna novinarska konferenca visokega šolstva in znanosti

Dr. Danilo Korže, predsednik Svizove sindikalne konference visokega šolstva in znanosti, in člani predsedstva so pripravili novinarsko konferenco, da bi opozorili na podcenjen položaj zaposlenih v visokem šolstvu in raziskovanju ter zahtevali popravke plačnega sistema.

Predsednik konference je uvodoma predstavil podatek iz raziskave OECD, da je naša država na predzadnjem mestu po vlaganju denarja na posameznega študenta med državami, zajetimi v raziskavo. Opozoril je tudi na varčevanje v visokem šolstvu (tako glede izvajanja programov kot plačevanja zaposlenih). Janez Stergar z Inštituta za narodnostna vprašanja je prikazal podatke o rasti plač v zadnjih letih. Zaskrbljujoče je, da sta tako znanstveno-raziskovalna dejavnost kot visoko šolstvo od začetka plačne reforme leta 2002 do zdaj za 15 do 20 odstotkov zaostali in še zaostajata glede na državno povprečje. Da je trend zaskrbljujoč, je opozoril tudi dr. Matjaž Gams z Inštituta Jožef Stefan, ki je pojasnil pozitivno korelacijo med razvitostjo visokega šolstva in znanosti ter gospodarstvom in blagostanjem države. Zaskrbljujoče je, da se razlike pri rasti plač v javnem sektorju na splošno in v primerjavi s plačami v znanosti in raziskavah stalno povečujejo. »Z novim plačnim sistemom sta slovensko visoko šolstvo in znanost doživela še večjo degradacijo in zbirokratiziranost, kar bo pustilo širše negativne posledice,« je še dodal dr. Matjaž Gams.

Da so jo delovna mesta v znanosti, raziskovanju in visokem šolstvu v novem plačnem sistemu zelo slabo odnesla, je poudaril tudi glavni tajnik Sviza. »Vlaganja v raziskave in razvoj so tako v diametralnem nasprotju s tem, kako se te dejavnosti vrednotijo v odnosu do primerljivih delovnih mest.« Branimir Štrukelj je sicer kot dobro ocenil to, da je v proračunih za leti 2010 in 2011 namenjeno visokemu šolstvu in znanosti več denarja, a ključno vprašanje je, kako bo ta porabljen. Glavni tajnik je bil kritičen tudi do še neuresničenih obljub resornega ministra glede sprememb v sestavi upravnih odborov javnih raziskovalnih zavodov. Ta točka je bila zato znova na dnevnem redu srečanja predstavnikov Sviza z ministrom Gregorjem Golobcem 4. novembra letos.

27. OKTOBER 2009 * LJUBLJANA

Izredna seja Glavnega odbora Sviza

Teden po parafiranju Aneksa št. 2 h kolektivni pogodbi za javni sektor in Dogovora o ukrepih na področju plač v javnem sektorju za obdobje december 2009–november 2011 se je na izredni seji sestala Glavni odbor ter glasoval o tem, ali bo Sviz oba dokumenta tudi podpisal ali ne. O

parafiranju do seje je potekalo glasovanje članic in članov sindikata o podpisu. Večina je izglasovala odločitev za podpis Aneksa in Dogovora, to odločitev pa so pri svojem glasovanju spoštovali tudi članice in člani Glavnega odbora. Medtem ko je Sviz individualno opredeljevanje članstva doslej izpeljal le ob glasovanju za ali proti stavitkam, ga je tokrat pripravil tudi glede obeh omenjenih dokumentov. Glasovanje je potekalo na 662 zavodih (od skupno 838, v katerih je organiziran Sviz). Udeležilo se ga je 23.025 članic in članov, kar je 57,96 odstotka od 39.723 aktivnih članov Sviza. ZA podpis Aneksa in Dogovora se je izreklo 21.267 članic in članov. To je 92,36 odstotka tistih, ki so glasovali. PROTI podpisu pa se je izreklo 1.758 članov, kar je 7,64 odstotka tistih, ki so glasovali.

Člani Glavnega odbora so poročali tudi o prizadevanjih sindikalnih zaupnikov in članov, da kljub kratkemu roku in neugodnemu (počitniškemu) času čim bolj izpeljejo glasovanje. GO Sviza se zato vsem, ki ste sodelovali pri izpeljavi tega glasovanja, ki ste ga izpeljali po svojih najboljših močeh ter tudi pravočasno sporočili podatke, iskreno zahvaljuje! Znova se je izkazalo, da je naš sindikat zelo dobro organiziran in sposoben za akcijo.

Glavni odbor Sviza je ob koncu seje odločal tudi o tem, ali se bo Sviz pridružil delavskim demonstracijam za dvig minimalne plače in proti predlagani pokojninski reformi, napovedanim za 28. november. Soglasno je sklenil, da bo Sviz sodeloval na teh demonstracijah. Vabimo vse, da se pridružite demonstracijam in s tem izrazite podporo zahtevam. Natančnejše informacije o demonstracijah in sodelovanju Svizovih članov bodo pravočasno poslani na zavode z Obvestilom GO SVIZ in predsednikom območnih odborov. Objavljene bodo tudi na Svizovi spletni strani.

28. OKTOBER 2009 * LJUBLJANA

Podpis aneksa in dogovora

Po šestih tednih pogajanj ter parafiranju aneksa h kolektivni pogodbi za javni sektor in dogovora o ukrepih na področju plač so vlada in 21 reprezentativnih sindikatov javnega sektorja zadnje oktobrsko sredo podpisali oba dokumenta. Tako sta zdaj postala veljavna. Glavni tajnik Sviza je ob podpisu opozoril, da je vlada z vložitvijo interventnega zakona v postopek med samimi pogajanjimi sindikate potpisnila v neenakopraven položaj ter s tem ravnanjem že izpolnila svoj delež nedopustnega ravnanja v socialnem dialogu. Če vlada tokrat sprejeteje ne bo spoštovala ali bi želela še kdaj teptati enakopravnost socialnih partnerjev, sindikati ne bodo odlašali z napovedjo stavke v javnem sektorju.

Sicer sicer predvideva, da se javnim uslužbenecem, če bi bila inflacija prihodnje leto višja od napovedane, izplača poračun v višini polovice nastale razlike. Tretja četrtina odprave nesorazmerij se premakne na 1. oktober prihodnje leto, zadnja pa na 1. oktober 2011. Regres bo prihodnje leto za vse javne uslužbence od letošnjega višji za 20 evrov. Znašal bo 692 evrov (bruto) ter bo izplačan pri plači za april. Redna delovna uspešnost (v višini dveh odstotkov) se od decembra letos do novembra 2011 ne bo izplačevala. Izplačila za povečan obseg dela bodo omejena na največ 30 odstotkov osnovne plače.

[uvodnik]

O izsiljevanju vlad in sindikalnih herojih

BRANIMIR ŠTRUKELJ,
glavni tajnik Sviza

Pred tremi leti je takratni minister za javno upravo Gregor Virant skozi parlamentarni postopek spravljal spremembo Zakona o sistemu plač v javnem sektorju, ki je (sredi pogajanj o novem plačnem sistemu!) v temelju spremenila pogajalska razmerja med vlado in sindikati, še bolj med sindikati samimi. Do odločilne spremembe je v zakonu pisalo, da Kolektivna pogodba za javni sektor velja za sklenjeno, ko jo podpišejo sindikati vsaj štirih dejavnosti, katerih članstvo skupaj presega 40 odstotkov vseh zaposlenih v javnem sektorju. Ta merila za sklenitev osrednje kolektivne pogodbe so zagotavljala, da razmerij med plačami ni mogoče vzpostaviti niti na škodo zdravstva niti šolstva ali državne uprave. Hkrati morajo odgovornost za razmerja prevzeti sindikati, ki dejansko izražajo interese velike večine sindikalno organiziranih delavcev v javnem sektorju.

Ker se je Sviz kot najštevilčnejši sindikat, brez katerega nov plačni sistem ne bi mogel zaživeti, upiral nameri, da bi plačno reformo speljali na račun zaposlenih v izobraževanju, je minister Gregor Virant preprosto spremenil zakon. Od leta 2006 velja, da je Kolektivna pogodba za javni sektor sklenjena, ko jo podpiše večina sindikatov v javnem sektorju, ne glede na to, koliko zaposlenih podpisniki zastopajo in iz kako različnih dejavnosti javnega sektorja so ti sindikati. Sviz, ki zajema polovico (40 tisoč) vseh delavcev v javnem sektorju, vključenih v sindikate, je tako postal le eden od 27 sindikatov in povsem nepomemben pri sklenitvi Kolektivne pogodbe za javni sektor. To je bil tudi cilj ministrove zvižave. Interesov šolnikov ni bilo več treba upoštevati, saj se je lahko naslonil na veliko število majhnih sindikatov, ki jih je zanimala ustrezna uvrstitev enega ali nekaj »njihovih«

delovnih mest, racionalno in pravično delovanje novega plačnega sistema pa malo ali nič.

Sam sem temu sicer ostro nasprotoval in jasno poudaril, da je za raven socialnega dialoga v Sloveniji nesprejemljivo in škodljivo z zakonom krepiti pogajalsko pozicijo vlade sredi pogajanj. Enako ravnam zdaj, ko je vlada sredi pogajanj o predstavitvi rokov za odpravo tretje in četrte četrtine nesorazmerij v Državni zbor vložila interventni zakon, ki »povozi« kolektivne pogodbe. Pahorjeva vlada si je na nedopusten način, izsiljevalsko, z interventnim zakonom okrepila pogajalsko pozicijo in sindikate potpisnila v povsem neenakopraven položaj. In to vlada, ki je v izjavah od začetka prisegala na socialni dialog! Nemogoče je govoriti o enakopravnosti pogajalskih partnerjev, če ima vlada na pogajalski mizi gorjačo interventnega zakona. V teh okoliščinah je bila izbira izsiljena, kar je jasno pokazalo tudi glasovanje našega članstva, ki se je odločilo racionalno in z 92 odstotki podprlo podpis aneksa. Sedem sindikatov aneksa ni podprlo.

Primerjajmo, kako bi bilo, če bi enako ravnala večina, ki je aneks podpisala, in bi zato dobili interventni zakon. Zgodilo bi se, da bi pozneje odpravili razlike pri plačah, imeli bi nižji regres, nobenih varovalk ob inflaciji ali neizpolnjevanju dogovorjenega, prav tako ne bi usklajevali dodatnih pokojninskih premij, ne bi imeli zagotovil, da ne bo odpuščenju prihodnjih dveh letih, za povrh pa bi dočakali še odpoved kolektivnih pogodb. Naši člani bi bili očitno na slabšem, sindikalna vodstva pa bi izkazovala herojsko držo. A ob letu osorej bo prišel čas tudi za herojsko držo, če bo vlada ponovno poskusila izsiljevati.

[v središču]

Opozorilna stavka!

► Spremljevalci gibalno oviranih učencev in dijakov z več motnjami so pristojne skupaj s Svizom več kot leto in pol vseskozi opozorjali na neurejen položaj te skupine zaposlenih. Nimajo namreč ustreznega delovnega mesta in so bili doslej enačeni s spremljevalci otrok v rednih šolah, vendar pa je njihovo delo zahtevnejše in bolj svojevrstno, saj skrbijo za skupino otrok (6 do 12) z več motnjami. Ker ne prejšnji ne zdajšnji šolski minister za njihove pozive nista pokazala tolikšnega razumevanja, da bi se dejavnosti lotila reševati njihov položaj, so se odločili poseči po skrajnem ukrepu – stavki. Za začetek opozorilni.

Tako so 22. oktobra letos spremljevalci v Centru za izobraževanje, rehabilitacijo in usposabljanje (CIRIUS) Kamnik nameravali izpeljati dveurno opozorilno stavko, ki so jo podprli tudi njihovi kolegi v zavodu CIRIUS Vipava. S stavko so želeli glasneje in odločneje sporočiti (ponoviti) svoje zahteve pristojnim: da njihovo delovno mesto preimenujejo in uvrstijo v katalog delovnih mest javnih uslužbencev pod nazivom »spremljevalec skupine gibalno oviranih učencev in dijakov z več motnjami«, da to delovno mesto uvrstijo v 20. plačni razred (zdaj so v 17.), da jim dodelijo dodatek za posebne obremenitve za delo v prilagojenem posebnem programu, saj so edini v svojem zavodu,

ki tega dodatka nimajo. Skupno je v Sloveniji 28 spremljevalcev, 25 jih dela v Kamniku, trije v vipavskem zavodu CIRIUS. Opozorilna stavka spremljevalcev je bila v zadnjem trenutku odpovedana oz. odložena, saj so večer pred njo potekala pogajanja stavkovnega odbora in Sviza s predstavniki šolskega ministristva, ki so prineslačasne pragmatične rešitve.

Celotna zgodba ima štirinajstletno brado, ko so začeli v izobraževanje in usposabljanje invalidnih otrok in mladostnikov vpeljevali asistente pri pouku (pozneje preimenovane v spremljevalce). Položaja teh delavcev pravnoformalno niso nikoli uredili skladno s posebnostmi delovnega mesta, ki je bilo pred uveljavitvijo ZSPJS

(povsem neustrezno) opredeljeno kot varuh – negovalec z osnovnim količnikom 2.20. Takšna opredelitev ni ustrezala dejanskemu delu, ki so ga zaposleni opravljali, niti za to delovno mesto doslej ni bilo povsem ustreznega opisa del in nalog. S prehodom na nov plačni sistem so bili delavci razporejeni na delovno mesto v plačni skupini J kot »spremljevalci gibalno oviranih učencev in dijakov V«, uvrščeno v 17. plačni razred in z možnostjo napredovanja do 27. Vendar, kot omenjeno, so ti zaposleni vseskozi opravljali vrsto specifičnih del in nalog (ki so bila določena v internem pravilniku kamniškega zavoda o sistematizaciji delovnih mest). Glede na zahtevnost tega dela, interdisciplinarno usposobljenost delavcev, psihofizične obremenitve in druge posebnosti delovnega mesta pa je sindikat predlagal, da se ustvari posebno delovno mesto »spremljevalec skupine gibalno oviranih učencev in dijakov z več motnjami« in se ga uvrsti v izhodiščni 20. plačni razred z možnostjo napredovanja za deset razredov.

Le nekaj ur pred oktobrsko opozorilno stavko so pogajalci sindikata in šolskega ministristva našli kompromisno rešitev, s katero so (začasno) ugodili stavkovnim zahtevam. Sporazumeli so se, da obstajajo pomanjkljivosti in napake pri zdajšnji uvrstitvi spremljevalcev na delovno mesto in v plačni razred. Dosežek teh pogajanj je bil dogovor, ki začasno odpravlja ugotovljene napake. Glede na ta dogovor pa naj bi jih sistemsko odpravili do 1. decembra letos. Do takrat je opozorilna stavka odložena. Zaposleni seveda upajo in pričakujejo, da bo do dogovorjenega datuma njihov položaj resnično urejen in da jim grožnje s stavko ne bo treba ponavljati ali stavke celo izpeljati.

SANDI MODRIJAN

Z leve proti desni glavni tajnik Sviza Branimir Štrukelj, sindikalna zaupnica Sviza CIRIUS Kamnik Alenka Pavlinič, predstavnica spremljevalcev učencev in dijakov Jasna Janič ter predsednica območnega odbora Sviza Ljubljane in okolice Irena Lipovec

SVIZOVE STRANI

SVETOVNI DAN UČITELJEV

Praznične aktivnosti

Številni Svizovi območni odbori so obeležili letošnji svetovni dan vzgojiteljev in učiteljev z različnimi aktivnostmi za članice in člane. Pripravili so (ali še bodo) krudajalske akcije, pohode in kolesarjenja, strokovne ekskurzije, obisk koncertov in gledaliških predstav, rekreativno-družabna srečanja ...

O uspešnih praznovanjih in različnih dejavnostih poročajo tudi učitelji po svetu. Malo manj spodbudne novice pa so prišle iz Irana, kjer so 6. oktobra letos **11 učiteljev aretirali in pridržali** zaradi praznovanja svetovnega dneva učiteljev! Učiteljski sindikalisti so se v počastitev praznika srečali na domu generalnega sekretarja njihovega sindikata v Teheranu, ko so v hišo vdrli policisti in jih aretirali ter odpeljali v pripor. Devet učiteljev so izpustili dan pozneje; generalnega sekretarja so zadrževali kar 11 ur in ga obtožili, da je organiziral nedovoljeni sestanek. Eden od pridržanih je bil izpuščen šele 10. oktobra letos, medtem ko je bil zadnji od pridržanih sredi oktobra še vedno v priporu.

Razlog za aretacije je to, da iranska obveščevalna služba vztraja, da so bili učiteljski sindikati aprila 2007 z odlokom notranjega ministrstva prepovedani ter da združevanje učiteljev odtlej ni dovoljeno. Iranska sodišča sicer niso nikoli formalno prepovedala učiteljskih združenj. Kljub temu so bila mnoga nasilno razpuščena, nekatera pa še vseeno delujejo, a so njihovi sestanki nasilno prekinjeni ali pa na njih sodelujejo in jih nadzorujejo predstavniki iranske obveščevalne službe. Izobraževalna internacionala je pri iranskih oblasteh obsodila aretacijo učiteljev zaradi njihove sindikalne dejavnosti. Svetovni dan učiteljev je namreč dan, ko naj bi bilo učiteljem omogočeno, da se oglasijo in zahtevajo izboljšanje svojega socialnega in ekonomskega položaja. Zato je izobraževalna internacionala od iranskih oblasti zahtevala, da učiteljem zagotovijo oziroma omogoči svobodo združevanja in izražanja ter obeleženje prihodnjih svetovnih dni učiteljev brez nasilnega poseganja.

[aktivnosti]

Srečanje Sviza in šolskega ministrstva

Na praznik vzgojiteljev in učiteljev so se drugič v tem mandatu uradno srečali predstavniki Sviza in šolskega ministrstva (MŠŠ). Beseda je tekla o številnih temah in problematikah, izpostavimo pa lahko vprašanje plačila za razredništvo, glede česar je minister obljubil, da bo preveril možnosti, da se ga poviša. Ministrstvo tudi podpira vzpostavitev delovnega mesta mobilnega specialnega pedagoga, vendar se šolsko ministrstvo o tem pogovarja še z ministrstvom za javno upravo in za visoko šolstvo. Strinjalo se je tudi s Svizovim predlogom, ki ga je ta posredoval sodiščem, da bi pri tožbah zaradi premalo izplačanih plač (5.a člen) razpisane obravnave »mirovale« do odločbe Ustavnega sodišča.

Predstavniki Sviza so na sestanku predlagali, da bi bili do defektološkega dodatka upravičeni učitelji tudi med pripravami na pouk, vendar pa na ministrstvu menijo, da bi bili s tem učitelji v šolah in zavodih za otroke s posebnimi potrebami privilegirani glede na učitelje v rednih šolah, ki imajo v oddelkih (z višjim normativom) lahko poleg drugih tudi po več učencev s posebnimi potrebami. Zato na MŠŠ predlogu niso naklonjeni, podpirajo pa izplačilo dodatka za čas trajanja pouka.

Obe strani sta soglašali, naj se upravljanje plačnega sistema v vzgoji in izobraževanju znova vrne v pristojnost ministrstva za šolstvo. Sviz je ministru dr. Igorju Lukšiču in njegovim sodelavcem na sestanku predstavil tudi predlog za znižanje normativov glede števila dijakov v srednjih šolah in dijaških domovih. Natančneje opredeljen predlog in pojasnila bo sindikat uradno poslal na ministrstvo v kratkem.

V izjavi za medije po srečanju je glavni tajnik Sviza napovedal, da bo sindikat izostril zahteve po odpravi

anomalij novega plačnega sistema v najkrajšem času. Minister je odgovoril, kar je povedal že večkrat, da podpira pobude sindikata tako glede odprave plačnih nepravilnosti kot nižjih normativov, a to so vprašanja, ki jih šolsko ministrstvo ne more urejati samostojno, saj ga omejujejo usmeritve vlade, prav tako ministrstvo za finance in ministrstvo za javno upravo s svojimi omejitvami in zahtevami.

Na poziv za srečanje sta se odzvala tudi ministrica za kulturo in visokošolski minister. Srečanje z ministrico Majdo Širca je bilo 28. oktobra letos, na dnevnem redu pa so bile naslednje teme: ministrska predstavitev primerjalnih podatkov o izplačilih bruto plač za april in november 2008 ter april 2009, izmenjava stališč o učinkih novega plačnega sistema na plače zaposlenih v kulturi, vprašanje števila predstavnikov zaposlenih v svetih zavodov in njihovo sodelovanje na sejah svetovnih zavodov, ureditev sistema izključnih izvajalskih pravic iz delovnega razmerja v KPK in druge spremembe KPK, informacije ministrstva o načrtovanih spremembah zakonodaje in drugih predpisov, oblikovanje normativov in standardov

Poslanica ob svetovnem dnevu učiteljev

Ljubljana, 5. oktober 2009

Spoštovani učiteljice in učitelji, mentorji, pedagoški svetovalci, vzgojiteljice in vzgojitelji in ravnatelji!

Življenje vsakega od nas spremlja spomin na učitelja. V pomoč nam je znanje, ki so nam ga dali. Našo osebnost oblikujejo sporočila ter vrednote, ki so nam jih posredovali s svojim znanjem, vedenjem, človečnostjo pa tudi s sočutjem. Ta dediščina učiteljskega dela v vsakem od nas je neprecenljive vrednosti. Učiteljevo delo je odgovorno in zahtevno. Ustreznimi pogoji za vaše delo, priznanje in spoštovanje učiteljevega dela, dobre razmere za vaše izobraževanje, za stalno usposabljanje ter urejeno okolje za pedagoško delo so pomemben in temeljni predpogoji, da lahko uresničujete svoje poslanstvo.

Pravica otrok do izobraževanja in priložnost za njihovo učenje je tesno povezana z učiteljevo pravico do ustreznih razmer za opravljanje učiteljskega dela. Ni povsem naključno, da sta teden otroka in svetovni dan učiteljev v istem času. Tudi geslo "Gradimo prihodnost – vlagamo v učitelja zdaj" je tesno povezano s prihodnostjo celotne družbe in še posebej otrok, mladine in študentov. Ti bodo uresničevali in oblikovali našo prihodnost. Kako bodo nanjo pripravljani, je v prvi vrsti odvisno od učiteljevega dela.

Spoštovani učiteljice in učitelji, ob svetovnem dnevu učiteljev, ki je tudi dan vseh učečih se širom po svetu, se vam zahvaljujem za opravljeno delo in za nadvse pomembno poslanstvo, ki ga s svojim zgledom uresničujete tako v šoli kot tudi v mnogih interesnih združenjih, društvih in v okolju, kjer živite. Mnogi med vami ste prostovoljci, ki v svojem prostem času pomembno prispevate k ustvarjanju pozitivnega miselnega okolja pri vzgoji in izobraževanju otrok in mladine.

Dr. Danilo Türk, predsednik RS

Velik korak za evropsko izobraževanje

S slovesnim podpisom Sporazuma o skupni vlogi pri vzpostavljanju evropskega sektorskega socialnega dialoga v izobraževanju in s posredovanjem tega dokumenta Evropski komisiji se je tako rekoč že uspešno sklenil skoraj petletni proces vzpostavljanja socialnega dialoga med partnerji v izobraževanju na ravni Evropske unije. Še pred koncem leta je pričakovati pozitiven odgovor komisije ter nato uradni začetek dela socialnih partnerjev.

Izobraževanje je v Evropi širok in strateško zelo pomemben sektor. V njem je zaposleno približno 15 milijonov ljudi, kar predstavlja približno sedem odstotkov vse delovne sile v Evropi.

Kot smo pisali že na septembrskih Svizovih straneh, si je ETUCE (združenje sindikatov vzgojiteljev in učiteljev iz držav EU in EFTA) že od leta 2005 prizadeval vzpostaviti socialni dialog v izobraževanju na evropski ravni po zgledu že vzpostavljenega dialoga v nekaterih drugih sektorjih (npr. v zdravstvu, bančništvu, pomorskem prometu, zavarovalništvu, poštnih storitvah ...). Konec letošnjega septembra so predstavniki ETUCE-ja in EFEE-ja (letos ustanovljene evropske organizacije delodajalcev v izobraževanju) podpisali vlogo za vzpostavitev socialnega dialoga, in sicer v skladu s 138. in 139. členom Pogodbe evropske skupnosti. Komisija naj bi v mesecu ali dveh preverila (in potrdila), ali sta oba socialna partnerja reprezentativna ter nato omogočila formalni začetek evropskega socialnega dialoga v izobraževanju. Prvo skupno srečanje partnerjev je že predvideno za prihodnji marec. V odboru evropskega socialnega dialoga bodo sodelovali po en predstavnik sindikatov in delodajalcev iz posamezne države EU.

Septembrsko srečanje v Bruslju je bilo na visoki ravni, saj so na njem sodelovali predstavniki dveh generalnih direktoriatov Evropske komisije, predsednica odbora Evropskega parlamenta za izobraževanje in kulturo ter član tega odbora. Vsi so poudarili, kako pomembno je socialno partnerstvo med evropskimi delodajalci in zaposlenimi v vzgoji in izobraževanju. Na srečanju so se zbrani seznanili tudi s pravili delovanja odbora za sektorski socialni dialog ter z delovnim programom za leti 2010 in 2011. Glavne teme, ki jih bodo socialni partnerji obravnavali v prihodnjih dveh letih, so naslednje: kakovost v izobraževanju (izobraževanje učiteljev, stalni strokovni razvoj, zagotavljanje kakovosti ...), demografski izzivi (naraščanje, upadanje in spremembe v populaciji, staranje delovne sile, spolna struktura zaposlenih v vzgoji in izobraževanju ...) ter izobraževanje in usposabljanje po letu 2010 (izobraževalne politike EU). Med podrobnejše teme, ki jih bo obravnaval odbor, pa so uvrstili: prispevek izobraževanja in usposabljanja k odpravi zdajšnje gospodarske krize; stres, nasilje in nadlegovanje na delovnem mestu; razmerje med javnim in zasebnim; promocija socialnega dialoga v izobraževanju.

[pravna pisarna] Piše TONE SELIŠKAR

Izredni plačani in izredni neplačani dopust

Zakon in kolektivne pogodbe poleg rednega letnega plačanega dopusta poznajo tudi druge odsotnosti z dela iz različnih razlogov. Te odsotnosti so lahko plačane ali neplačane, število dni v letu, ko je delavec lahko odsoten (poleg rednega dopusta), pa je omejeno.

Zakon o delovnih razmerjih (ZDR) je glede določil o odsotnosti z dela z nadomestilom plače dokaj skop. A napotuje – tako kot tudi v veliko drugih primerih – na določila kolektivnih pogodb za posamezne dejavnosti. ZDR tako v svojem 95. členu določa, da ima delavec pravico do odsotnosti z nadomestilom plače za iskanje nove zaposlitve v času odpovednega roka, in sicer najmanj dve uri na teden. Določa tudi, da ima delavec zaradi osebnih okoliščin (kot so: lastna poroka, smrti zakonca oziroma osebe, ki je z njim zadnji dve leti živela v življenjski skupnosti, smrti otroka, smrti staršev ali hujše nesreče, ki prizadene delavca) pravico do odsotnosti z dela z nadomestilom plače za vsak dogodek najmanj en delovni dan. Zanimivo je, da zakon ne omejuje števila dni v letu, ko je delavec zaradi navedenih okoliščin lahko odsoten z dela. Zakon tudi določa, da ima delavec pravico do plačane odsotnosti, če se izobražuje, in sicer en dan za vsako prvo opravljanje izpita en dan plačane odsotnosti ne glede na določilo prvega odstavka 55. a člena KP VIZ (ta določa, da v primeru izobraževanja delavca zaradi lastnega interesa zavod ponuja delavcu ugodnosti v skladu s svojimi zmoglostmi). Zakonska določba je namreč močnejša od določbe v KP VIZ. Kot zanimivost naj navedemo tudi, da Zakon o visokem šolstvu vsebuje določbo, po kateri je zaposleni na visokošolski ustanovi lahko zaradi izobraževanja na plačani odsotnosti eno leto, in sicer po petih letih delovne dobe (glede na določilo zakona se to

imenuje sobotno leto). Glede izrednih neplačanih odsotnosti pa ZDR ne določa ničesar.

KP VIZ opredeljuje izredne odsotnosti z dela z nadomestilom plače v 50. členu. Tako je določeno, da je lahko delavec v posameznem koledarskem letu odsoten z dela z nadomestilom plače do največ sedem delovnih dni, in sicer sedem dni zaradi nege ožjega družinskega člana, pet dni zaradi aktivnega sodelovanja na kulturnih ali športnih prireditvah, tri dni zaradi sklenitve zakonske zveze, rojstva otroka ali smrti ožjega družinskega člana, dva dni za poroko otroka in en dan zaradi smrti bližnjih sorodnikov. Kot že omenjeno, je skupna izredna odsotnost z dela z nadomestilom plače omejena na sedem dni v koledarskem letu. Navedene odsotnosti z nadomestilom plače so vezane na posamezni dogodek in jih ni mogoče prenesti v sklop rednega dopusta. Delodajalec mora odsotnost odobriti, ne glede na potrebe delovnega procesa.

Zaposleni pa imajo, glede na določila 52. člena KP VIZ, tudi pravico do odsotnosti z dela brez nadomestila plače. Taka odsotnost, ki lahko traja največ 30 dni na leto, je mogoča, če gre za zasebno potovanje, nego družinskega člana, zdravljenje na lastne stroške, strokovno izpopolnjevanje, sodelovanje na športnih in kulturnih prireditvah, sodelovanje na kongresih ali druge neodložljive opravke. Odsotnost je možna le, če bistveno ne moti delovnega procesa. Delodajalec torej ni dolžan odobriti odsotnosti brez nadomestila plače. V času odsotnosti delavcu mirujejo pravice in obveznosti iz delovnega razmerja. Delodajalec delavcu v času, ko je ta odsoten brez nadomestila plače, tudi ne plačuje prispevkov. Lahko si jih plača delavec sam, lahko pa se dogovori z delodajalcem, da mu on plača prispevke v dogovorjeni višini.